

Passend onderwijs – ZAT - CJG; samen sterk voor de jeugd

Themaconferenties WSNS-coördinatoren en bestuurders

Dinsdag 22 september 2009, Rotterdam
Woensdag 30 september 2009, Weert
Maandag 5 oktober 2009, Assen
Woensdag 14 oktober 2009, Amsterdam
Donderdag 5 november 2009, Arnhem

Programma

- Korte kennismaking; naam, functie, samenwerkingsverband, gemeente
- Inventarisatie van uw vragen
- Doel passend onderwijs, ZAT en CJG
- Doelen en opdrachten passend onderwijs
- Doelen en functies ZAT's
- Doelen en functies CJG's
- Samenhang in jeugdbeleid;
  - Voorkomen van overlap en elkaar versterken
  - Knelpunten en mogelijkheden
  - De lokale educatieve agenda benutten voor afspraken
- Hoe wordt in de praktijk aan die afstemming gewerkt?
- Antwoorden op resterende vragen ...

Doel passend onderwijs – ZAT - CJG

Passende onderwijs-zorg-arrangementen voor **alle** kinderen;
Wat is daarvoor nodig?

- Kwalitatief goed onderwijs en leerlingenzorg op scholen
- Voor sommige kinderen is dat niet voldoende; extra zorg nodig
- Samenwerking met speciaal onderwijs én zorgpartners in zorgteams en ZAT's voor integrale indicatiestelling en onderwijs & zorgprogramma's
- Één loket voor afgeven indicaties, zorgtoewijzing, budgetverdeling en volgen van leerlingstromen
- CJG voor goede bundeling lokaal aanbod, met name opvoedsteun
- Goede afspraken schoolbesturen – gemeenten in LEA en convenanten

Doel en opdrachten passend onderwijs

- Passende onderwijs-zorg-arrangementen voor **alle** kinderen
- Voor de meeste kinderen lukt dat met goed onderwijs
- Dan vooral aandacht voor kinderen die (veel) extra zorg nodig hebben
- En dan is er meer nodig dan nu geboden kan worden
- Samenwerking met andere partners nodig
- Maatwerk nodig in onderwijs & zorgprogramma's
- Indiciestelling afstemmen in integraal traject
- Positionering van ZAT's in de loketfunctie nodig
- Afstemming met CJG's nodig

Doelen en functies ZAT's

- **Zorg- en adviesteam:** *multidisciplinair team, waarin lokale zorg en jeugdzorg samenwerken met het onderwijs*
  - **Doel van een ZAT:** *kinderen en ouders, waarbij op school problemen gesignaleerd worden, vroegtijdig, snel, effectief en samenhangend zorg bieden door het lokale aanbod dicht rond de school te organiseren*
  - **In het ZAT participeren:**
    - Onderwijs (intern begeleider)
    - (School)maatschappelijk werk
    - Jeugdarts
    - Bureau jeugdzorg
    - Speciaal onderwijs (REC's)
    - WSNS
- en evt. anderen, zoals leerplichtambtenaar, politie, Jeugd-GGZ, OBD, enz.

Doelen en functies ZAT's

Functies van ZAT's:

- Bijdragen aan preventie en vroegsignalering
- Advies en consultatie voor ouders / leerlingen / leerkrachten
- Handelingsgerichte adviezen voor leerkrachten
- Screening / vraagverheldering
- Aanvullend onderzoek / diagnostiek
- Licht ambulante hulp bieden aan ouders en jongeren
- Voorbereiding indicatiestelling en afstemming indicatiestelling REC - BJZ
- Toeleiding naar overige lokale voorzieningen of jeugdzorg (Rebound)
- Voorbereiden van gecombineerde onderwijs-zorgprogramma's
- Afstemming / coördinatie van zorg

Belangrijk:

dicht bij school, aansluitend bij zorgteams op scholen, de noodzakelijke deelnemers, geen praatgroep maar uitvoerend team, gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid, voldoende uitvoeringscapaciteit / loopvermogen voor snelle lichte hulp, 100% dekking

Doelen en functies CJG's

- **Centrum voor jeugd & gezin:** *herkenbaar inlooppunt in de buurt, waar ouders, jongeren en professionals terecht kunnen met vragen over opvoeden en opgroeien*
- **Doel van een CJG:** *jongeren en ouders met opvoed- en opgroeioproblemen advies en hulp op maat bieden door het bundelen en toegankelijker maken van de lokaal beschikbare zorg*
- **In het CJG participeren:**
  - Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau en GGD)
  - Maatschappelijk werk
  - Gezinscoaching
  - Opvoedingsondersteuning
  - Link met bureau jeugdzorg en ZAT'sen evt. anderen, zoals verloskundigen, kraamzorg, welzijnswerk, enz.

Doelen en functies CJG's

Functies van CJG's:

- Bijdragen aan vroegsignalering
- Informatie en advies bieden aan ouders / leerlingen / professionals
- Toeleiding naar hulp
- Licht-pedagogische hulp bieden aan ouders en jongeren
- Coördinatie van zorg
- Schakel met Bureau jeugdzorg
- Schakel met Zorg- en adviesteams

Belangrijk:

bundeling lokale taken en functies, fysiek laagdrempelig inlooppunt, in elke gemeente minimaal één CJG, zo nodig bemoeizorg arrangeren, maakt gebruik van EKD en Verwijsindex, voor jeugd -9 maanden tot 23 jaar

Knelpunten ZAT – CJG – passend onderwijs

- Voorkom inrichting afzonderlijke kolom in gemeente(n) met dezelfde partners en deels dezelfde taken
- Door gebrekkige afstemming tussen verschillende afdelingen van gemeenten soms overlap gecreëerd
- ZAT heeft expertise JGZ, SMW en BJJ nodig; niet één namens CJG
- Gemeenten meer greep op CJG dan op ZAT; dan soms veel aandacht voor CJG en weinig voor ZAT's (politiek scoren!)
- Daarmee soms terugtrekkende beweging van zorgpartners uit ZAT's
- G4 wil toegangsfunctie BJJ in CJG; dan kans op BJJ uit ZAT
- Dit betekent extra schakel in zorg voor jongeren
- Nog onvoldoende aandacht voor overdracht CJG 0-4 naar PO / ZAT
- Schoolbesturen nog onvoldoende in stelling voor LEA
- Passend onderwijs vaak gezien als bestuurlijke operatie i.p.v. goede zorg in en om scholen

Mogelijkheden door afstemming

- Zorgteams / ZAT's in PO, VO en MBO basiszorgstructuur 4 – 23; dicht bij de signalering, noodzakelijke expertise sluit aan
- Aanvullend op ZAT's is CJG vooral van belang voor:
  - Basiszorgstructuur voor -9 maanden tot 4 jaar rond consultatiebureaus
  - Bundeling lokaal aanbod: opvoedingsondersteuning, JGZ en MW
  - Versterking opvoedingsondersteuning met intensievere coaching ouders
  - Coördinatie van zorg via verwijzindex en EKD
  - Fysiek inlooppunt voor ouders die ondersteuning wensen
- CJG neemt deel aan ZAT's, via jeugdarts, (school-)maatschappelijk werker of bureau jeugdzorg
- Bereik CJG en integratie van zorg groter door aansluiten bij ZAT's
- Door CJG voor ZAT snellere inzet opvoedingsondersteuning en opvolging van gesignaleerde risico's beter mogelijk
- Door ZAT's en CJG meer passend onderwijs voor leerlingen
- Zo optimale aansluiting bij zorgbehoeften van kinderen/ouders mogelijk

De gemeente als regisseur ...

- **Jeugdbeleid kan niet zonder onderwijsbeleid (dus schoolbesturen!)**
- **5 gemeentelijke taken m.b.t. preventief jeugdbeleid (WMO)**
  - Vroegsignalering
  - Advies en informatie geven
  - (Laten) bieden van licht-pedagogische hulp
  - Toeleiding naar lokaal zorgaanbod
  - Coördinatie van zorg
- **M.b.t. zorg in en om school gemeente verantwoordelijk voor:**
  - Schoolmaatschappelijk werk
  - Inzet (S)MW, jeugdgezondheidszorg en leerplicht in zorgteams / ZAT's
  - Overleg met provincie over inzet BJZ in ZAT's
  - Afstemming zorgteams / ZAT's met centrum voor jeugd & gezin, veiligheidshuis, verwijzindex, enz.

Lokale educatieve agenda benutten

- Toenemende noodzaak samenwerking schoolbesturen - gemeenten
- Verplichte bestuurlijke samenwerking op onderwijsachterstanden en schakelklassen
- Uitbreiden met andere thema's, zeker Zorg in en om scholen
- Daarvoor is een voorbeeldagenda gemaakt, met als agendapunten:
  - Deelnemers in ZAT's
  - Kwaliteit ZAT's
  - Afstemming ZAT's – CJG en andere lokale zorgstructuren
  - Aanbod lokale zorg en jeugdzorg in en rond het onderwijs
  - Passend onderwijs
  - Doorgaande zorglijnen
- Borging van samenwerkingsafspraken in convenant onder de LEA

Afstemming in de praktijk ...

- Hoe staat het er bij u voor?
- Wat zijn cruciale punten?
- Bent u in gesprek met gemeente en waarover?
- Is afstemming CJG-ZAT-passend onderwijs al onderwerp van gesprek?
  - Bij de schoolbesturen?
  - In het samenwerkingsverband?
  - Met de gemeente(n)?
  - Wat kan beter? Wat is lastig? Wat kan niet?
  - Wat is nodig op de scholen?
- Hoe staat het met de afstemming ZAT en CJG in uw regio?
  - Wat kan beter? Wat is lastig? Wat kan niet?
  - Wat is nodig voor de gewenste situatie?
  - Wie is/zijn daarbij nodig?
- Kent u goede voorbeelden?

Benodigde functies voor extra zorg 1

- Bijdragen aan (vroeg)signalering?
- Helder krijgen van specifieke onderwijs- en zorgbehoeften?
- Advies en consultatie voor leerkrachten?
- Screening en vraagverheldering?
- Multidisciplinaire beoordeling van complexe problemen van leerlingen?
- Aanvullend onderzoek (laten) doen?
- Handelingsgerichte diagnostiek uitvoeren?
- Advies of lichte hulpverlening bieden aan leerlingen en/of ouders?
- Handelingsgerichte adviezen geven aan leraren?
- Toegang voor en toeleiding naar (integrale) indicatiestelling?
- Toewijzing van onderwijs-(jeugd)zorgarrangementen?

Benodigde functies voor extra zorg 2

- Afgeven van beschikkingen voor speciaal onderwijs of jeugdzorg?
- Inzetten van preventieve programma's in de scholen?
- Inzetten van ambulante begeleiding voor rugzakleerlingen?
- Inzetten van preventief ambulante begeleiding?
- Overzicht van leerlingenstromen in de regio?
- Informatie en toegang voor ouders voor speciale onderwijszorg?
- Klachtenfunctie voor ouders over speciale onderwijszorg?
- Verdeling van zorgmiddelen / budgetbeheer?
- Evaluatie en monitoring van de geboden zorg en ondersteuning?
- Signaleren van lacunes, overlap of belemmeringen in het zorgaanbod?

Meer informatie en/of ondersteuning:

www.zat.nl

infozat@nji.nl

030 – 230 6481

Bart van Kessel, Cécile Godefrooy, Marina Moerkens, Marij Bosdriesz